

2000’li Yıllardan Günümüze Türkiye Ekonomisinde Genç İşsizlik Sorunu ve Çözüm Önerileri

Ayşe TEKİN*

ÖZ

Türkiye dinamik bir genç nüfusa sahiptir ancak bir taraftan da genç işsizlik sorunu ile mücadele etmektedir. Eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzluklar, yeni iş sahalarının oluşturulamaması, göç ve tarımdaki çözümler gibi sorunlar genç işsiz sayısını arttırmaktadır. Genç nüfusun ilerleyen yıllarda aynı dinamikliğini koruyamayacak olması da genç işsizlik sorununa zamanında çözüm bulunması gerçekliğini ortaya koymaktadır. Çalışmanın temelini genç işsizlik sorununun sebepleri, genç işsizlikle birlikte ortaya çıkan sorunlar ve genç işsizlik sorunu için ortaya atılan çözüm önerileri oluşturmaktadır. Türkiye’de genç işsizliğin boyutları, genç nüfusun işgücü nitelikleri gibi konular 2000’li yıllardan günümüze kadar incelenecek ve ortaya çıkan sonuçlar tablo ve grafikler yardımı ile değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Genç İşsizlik, Türkiye, Eğitim, İstihdam

JEL Sınıflandırması: E24

Youth Unemployment Problem in Turkey’s Economy and Proposed Solutions from the 2000s to Today

ABSTRACT

Turkey has a dynamic young population but are struggling with one hand the youth unemployment problem. Problems such as conflicts between the education system and the labor market, the inability to create new jobs, migration and agricultural disintegration increase the youth unemployment numbers. The fact that the young population cannot maintain the same dynamism in the following years also reveals the reality of finding a timely solution to the youth unemployment problem. The basis of the study is there causing of the youth unemployment problem, the problems that arise with youth unemployment and the solutions proposed for the youth unemployment problem. The dimensions of youth unemployment in Turkey, issues such as labor qualities of the young population to be studied since the 2000s to today and the emerging results will be evaluated with the help of charts and graphs.

Key Words: Youth Unemployment, Turkey, Education, Employment

JEL Classification: E24

GİRİŞ

İşsizlik sorunu bütün dünya ülkelerinin ortak bir problemi olarak varlığını sürdürmektedir. Türkiye de diğer ülkeler gibi bu sorunla mücadele etmektedir. İşsizlik sorununun yanı sıra işsiz sayısında büyük bir oranı teşkil eden genç işsizler, her geçen gün artış göstermektedir. Liberalizmle birlikte ekonomilerin daha serbest hale gelmesi, sermayenin özgürce dolaşabiliyor olması Türkiye’de ekonomik

* Öğretim Görevlisi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Akhisar Meslek Yüksekokulu, Pazarlama Programı.
ayse.tekin@cbu.edu.tr, ORCID Bilgisi-0000-0002-4318-0414

(Makale Gönderim Tarihi: 08.02.2021 / Yayına Kabul Tarihi:27.07.2021)

Doi Number: 10.18657/yonveek.876938

Makale Türü: Araştırma Makalesi

büyümeye olumlu yönde etki etmiştir. Ancak yaşanan bu olumlu gelişmeler genç işsizlik sorununun ortadan kaldırılabilmesinde etkili olamamıştır.

Küresel anlamda yaşanan olumlu gelişmeler gençlerin kısa sürede iş sahibi olabilmesinde doğrudan olumlu etkiler gösterememiştir. Gençlerin eğitime katılmaları ve bu katılım oranlarının artmış olması, işgücüne yeni katılacak olanların tecrübesinin olmaması ve gençlerin aktif olarak çalışabileceği yeni istihdam sahalarının yaratılmamış olması genç işsizlerin sayısını arttırmaktadır.

Türkiye’de 2019 yılı açıklanan toplam işsizlik oranı %13,9 iken genç işsizliğin oranı %27,1 olarak açıklanmıştır. Rakamlardan da anlaşılacağı üzere genç işsizlik toplam işsizliğin yaklaşık iki katı bir düzeyde görülmektedir. Açıklanan veriler Türkiye’deki işsizliğin büyük bir kısmının gençlerden oluştuğunu göstermektedir.¹

Genç işsizlik sorununun çözülmesi, sadece gençler açısından önemli bir konu olmamakla birlikte aynı zamanda ülkenin geleceğini de ilgilendiren bir durum olduğu anlaşılmaktadır. Sosyal, psikolojik ve ekonomik pek çok sonuçlar doğurabilen genç işsizlik sorununun ortadan kaldırılması, ülke ekonomisinin güçlü olmasında ve bu gücün devam ettirilebilmesinde önemli bir gelişme olarak kabul edilmektedir.

Liberalizmin ülke ekonomilerine olumlu etkisi istihdam alanında sağlanmıyorsa, istihdamsız bir büyümeden bahsedilir. Türkiye’de yaşanan ekonomik büyümenin istihdamla desteklenebilmesi için genç işsizlik sorunun çözülmesi gerekmektedir. Bunun için Türkiye, ulusal politikalar ortaya koymalı veya olan politikalarını güçlendirmelidir. Dünya genelinde kabul gören ve uygulanan politikalar aktif iş gücü politikası ve eğitim politikalarıdır (Erdayı, 2009: 135).

Bu makale 2000’li yıllardan günümüze Türkiye ekonomisinde yaşanan genç işsizlik sorununu ele almakta ve bu sorunun sebeplerine genel bir çerçeve ile bakarak genç işsizlik sorunu için çözüm önerilerinden bahsetmektedir. Bir ülkenin geleceğini temsil eden genç neslin ekonomiye aktif olarak kazandırılabilmesi için neler yapılması gerektiğine ve nelerin yapılabileceğine dair fikir sunmaktadır.

1. LİTERATÜR

Literatür incelendiğinde genç işsizliği konusundaki çalışmaların, işsizlik, istihdam, ekonomik büyümenin istihdamla desteklenip desteklenmemesi, ülke nüfusunun dinamikleri, işsizlik sorununun çözülmesi ve ücret düzeyleri gibi konular üzerinde durulduğu görülmektedir. Ülke geleceğinde önemli bir faktör olarak kabul edilen genç nüfusun istihdamı bütün ülkelerin önem verdiği konuların başında gelmektedir. Bu bağlamda genç işsizliği konusunda ulusal ve uluslararası alanlarda yapılan çalışmalara yer verilmiştir.

Çetinkaya (2010) çalışmasında, genç işsizliği ile mücadele edilebilmesi için bu soruna sebep olan faktörlerin doğru anlaşılması gerektiğini belirtmektedir. Bunun için genç işsizliğe sebep olan faktörler değerlendirilmiştir. Demografik faktörlerin genç işsizliğini açıklamada diğer faktörlere göre daha az etkili olduğu sonucuna varılmıştır. Genç işsizliğinin çözümü için farklı istihdam politikalarına ihtiyaç duyulduğu ortaya koyulmuştur.

Bayrakdar ve İncekaya (2013) çalışmalarında Türkiye’de genç işsizliğin profilini değerlendirmişlerdir. Türkiye’de işsiz nüfusun büyük bir çoğunluğunu gençlerin oluşturduğunu ve bu durumun uzun vadede yıkıcı etkilerinin olabileceğini belirtmişlerdir. Hızla artan genç işsizliği sorununun çözümü için ulusal istihdam politikaları değerlendirilmiş ve girişimcilik, mesleki eğitim, istihdam danışmanlığı gibi konulara ağırlık verilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Çundur ve Bölükbaş (2014) ekonometrik bir çalışma ile genç işsizliği ve büyüme arasındaki etkileşimi incelemişlerdir. Diğer taraftan küreselleşmenin iş gücü piyasalarında oluşturduğu etki değerlendirilmiştir. Türkiye’de GSYİH’de ve ÜFE’de yaşanan değişmelerin genç işsizliğini etkilediği nedensellik analizi ile test edilmiştir.

Işık (2016) iş gücü piyasası üzerine bir değerlendirme yapıldığı zaman aktif nüfustaki artışa karşılık istihdam oranlarının aynı hızda değişmediği ve iş gücüne katılım oranlarının azlığına dikkat çekmiştir. Özellikle gençler arasında yaygın olarak görülen işsizlik sorununun gençlerde ataletle sebep olduğu ortaya koyulmuştur. Çalışmada işsizlik ve atalet sorunları bir bütün içerisinde incelenmiştir.

Günaydın ve Çetin (2015) çalışmalarında ARDL sınır testi yaklaşımı ve vektör hata düzeltme modelini kullanarak, enflasyon, reel gelir, ticari açlık, doğrudan yabancı sermaye ile genç işsizliği arasındaki ilişkiyi değerlendirmişlerdir. Çalışma sonucunda enflasyon, kişi başına reel gelir ve ticari açıktan genç işsizliğine doğru bir nedensellik ilişkisi tespit edilmiştir.

Kırcı (2017) Türkiye’deki işsizlik oranlarının yüksekliği ve özellikle genç nüfus arasında yaygın olmasına değinmiştir. Gençlerin iş bulma ümidiyle yükseköğretime yönelmesi ancak eğitilmiş genç nüfus arasında da işsizlik oranlarının yüksekliği ve bununla birlikte gençlerde psikolojik sorunların artmasına dikkat çekmektedir.

Taş ve Bilen (2015) genç işsizliği sadece gelişmekte ve az gelişmiş ülkelerin sorunu olmadığına aynı zamanda gelişmiş ülkelerin de genç işsizliği sorunu ile mücadele ettiklerine değinilmiştir. Ulusal politikaların uygulamaya geçirilmesi ve dünya çapında kabul gören, eğitim ve aktif işgücü politikalarının işsizlik sorununun çözümü için uygulamaya konulması gerektiğine değinilmektedir.

Altunöz (2020) Johansen-Juselius eşbütünleşme analizi ile genç işsizliği ve eğitim seviyesi arasındaki ilişki incelenmektedir. Çalışma sonucuna göre lise ve yükseköğretimdeki artışın genç işsizlik üzerinde azaltıcı etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır.

Soylu ve Aydın (2020) çalışmalarında 2000-2018 yılları arasında Avrupa birliği ülkelerinde ve Türkiye’deki genç işsizliğinin gelişimi değerlendirilmektedir. Eğitim harcamaları, ekonomik büyüme, enflasyon ve doğrudan yabancı yatırımlar ile genç işsizliği arasındaki ilişki en küçük kareler yöntemiyle analiz edilmiştir. Çalışma sonucunda yabancı sermaye akımlarının genç işsizliği azaltıcı etkisi

olduğuna ve genç işsizliği enflasyon arasında ters orantılı bir ilişkinin olduğu sonucuna varılmıştır.

İğdeli ve Sever (2020) panel ARDL yöntemi kullanılarak 2004-2017 yılları arasında inovasyonun genç işsizlik üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmanın sonucuna göre inovasyonun ve kişi başına düşen milli gelirin kısa dönemde genç işsizliğini azaltıcı etkisi varken uzun dönemde arttırıcı etkisi tespit edilmiştir.

Gontkovicova vd. (2015) genç işsizlik sorununun küresel bir sorun olduğu ve bu sorunun çözülmemesi ile kaynak israfına gidildiğini açıklamışlardır. Avrupa birliğindeki genç işsizliği sorununun boyutları açıklanmaktadır. Gençlerin istihdam edilebilirliğinin eğitimleriyle aynı doğrultuda gerçekleşmediği sonucuna varılmıştır. Gençlerin iş bulmakta zorlanmalarına sebep olan faktörlerden bir tanesinin de eğitim seviyelerine uygun iş bulamamaları olarak açıklamıştır. Üniversite eğitimleri ile iş gücü piyasası arasındaki uyumsuzluklar sebebiyle pek çok gencin mezun olduktan sonra işsiz nüfusa dahil olduğu belirlenmiştir. Diğer taraftan iş gücü piyasalarının her yıl işgücüne dahil olmak isteyen gençleri absorbe edemediği sonucuna varılmış ve problemin çözümü için bazı politika önerilerinde bulunulmuştur.

Axelrad vd. (2018) genç işsizliğinin sebeplerini araştırdıkları çalışmalarında genç nüfusun yaşlı nüfusa göre daha kolay iş bulabildiklerini açıklamışlar ancak gençlerin işsiz kalmalarına neden olan faktörlerin başında uygun istihdam sahalarının yaratılmadığı sonucuna varmışlardır. Genç işsizliğin çözümü için devlet-özel sektör iş birliğine ihtiyaç duyulmaktadır bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Çünkü genç işsizliğin çözümünde yasalar da etkili olmaktadır. Yaşlı ve istihdam edilen nüfus yasalarla korunduğu için onların işten çıkarılması zordur, bu durum mevcut işlerde istihdam yaratılmaması sonucunu beraberinde getirmektedir. İş gücüne her yıl yenisi eklenen genç nüfusun istihdamı için, emeklilik yaşının daha erken yaşlara alınması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Wangmo (2012) genç işsizliğini sosyal boyutları ile incelemektedir. Genç işsizliği sorununun çözülmesinin sadece gençleri ilgilendiren bir konu değildir, işsiz kalan genç nüfusun suç işleme potansiyelinin arttığı gözlemlenmektedir. Suç oranlarındaki artış ve bunun büyük bir kesiminin gençler tarafından gerçekleştiği göz önünde bulundurulduğu zaman, toplum refahı için de gençlerin istihdam edilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Bunun için gerekli politikalar, sosyal reformlar ve akademik çalışmalar yürütülmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Ekonomik kalkınmanın tam olarak sağlanmasında gerekli çalışmaların yapılmasının önemi ortaya koyulmuştur.

O'Higgins (1997) genç işsizliği politikasına Avrupa perspektifinden geniş bir bakış açısı sunan çalışmada öncelikle genç işsizliğinin doğasına, nedenleri ile bakmaktadır. Genç işsizliği sorununda talep kavramının önemine değinilerek sorunun çözümü için Almanya ve Birleşik Krallık örneği verilmektedir. İşçi ve işveren örgütlerinin yanı sıra hükümet politikalarının da sorunun çözümüne odaklanması gerektiği sonucuna varılmıştır. Genç işsizliğinde etkili ve uygulanabilir politikaların seçilmesiyle sonuca daha kolay ulaşılabilir.

Maguire (2013) AB'deki genç işsizliği boyutlarını incelediği çalışmasında, 2008 krizinden bu yana genç işsizliğinde artış gözlemlendiğini ve sorunun çözümü için tek bir işgücü piyasası politikasının uygun olmayacağını açıklamaktadır. İngiltere, İspanya, Belçika, Polonya ve İrlanda'daki genç işsizliğinin boyutları ve çözüm önerilerine yönelik faktörlerden bahsedilmektedir.

Mroz ve Savage (2006) NLSY verilerini kullanarak genç işsizliğinin uzun vadedeki etkileri üzerinde durmuşlardır. Gönülsüz işsizlik kısa vadede beşerî sermaye optimalini daha düşük seviyelerde gerçekleşmesine sebep olmaktadır.

Becker ve Hills (1980) çalışmalarında genç işsizliği ile ücret oranları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışma sonucunda ücret oranlarının genç işsizliğe etkisinin çok düşük bir seviyede gerçekleştiği sonucuna varılmıştır. Diğer taraftan hükümet eğitim programlarının genç işsizliğini uzun vadede çözüme ulaştırmakta etkili olduğu vurgulanmıştır.

2. TÜRKİYE'DE GENÇ İŞSİZLİĞİN BOYUTLARI

İşsizlik sorunu bütün ülkelerde ortak bir sorun olarak görülmektedir ve ülkeler bu soruna karşı çözüm arayışları içerisindeyler. İşsizlik sorunu içerisinde önemli bir problem olarak varlığını sürdüren genç işsizlik sorunu da ülkelerin üstesinden gelmeye çalıştığı problemler arasındadır. Ülke refahı ve insanların huzuru için genç işsizlik sorunun çözülmesi önem arz etmekte ve hem Türkiye hem de diğer ülkeler bu konuda çeşitli politika ve stratejiler ortaya koymaktadırlar.

Ekonomik sonuçlarının geçici süre içerisinde ortadan kaldırılabildiği ancak sosyal sonuçlarının uzun süreli ve yıkıcı olması göz önünde bulundurulduğunda bu etkilerin özellikle gençler arasında tahrip edici etkileri çok daha fazla olmaktadır. Bugün gelişmiş ve gelişmekte olan toplumların yüz yüze geldiği küresel sorun olarak tanımlanabilen genç işsizlik sorunu, ülkelerin geleceklerinin yansımını ifade etmektedir. Ekonomik kalkınma ve sürdürülebilir büyüme göz önünde bulundurulduğunda, gençlere verilmesi gereken değer ve beşerî sermaye yatırımların önemi anlaşılmaktadır (Murat ve Şahin, 2011: 32).

İşsizlik hissinin gençler üzerinde bıraktığı ekonomik etkiler zamanla aşılabilmektedir. Ancak umutsuzluk, korku ve güvensizlik hisleri hem gençlerin geleceğini hem de ülkenin geleceğini olumsuz yönde etkilemektedir. Uzun süreli olarak işsiz kalma duygusu ise gençlerde toplumdaki tedricî edilme hissi ile önemli psikolojik sorunları beraberinde getirebilmektedir. Bütün bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğu zaman, hem sosyal devlet olabilmenin bir gereği olarak toplum huzurunun sağlanabilmesi hem de ülkenin ekonomik geleceğinin sağlanabilmesi için genç işsizlik sorununa çözüm üretebilmek önem arz etmektedir.

15-24 yaş arasındaki kişiler, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından genç olarak nitelendirilmektedir. Bazı ülkelerde bu yaş aralığı değişmekle birlikte Türkiye'de bu yaş aralığını kabul etmektedir. Bu yaş aralığındaki işsiz olan kişilere ise genç işsizler denilmektedir.²

Tablo 1. Türkiye’de Yıllara Göre İşsizlik Oranları (2000-2019)

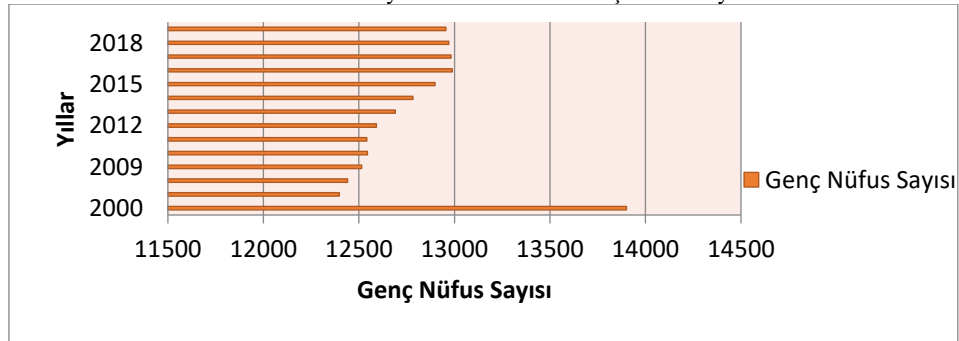
Yıllar	Toplam İşsizlik Oranı (%)	Genç İşsizlik Oranı (%)	Genç İşsizliğin Toplam İşsizliğe Oranı
2000	6,5	13,1	2,01
2001	8,4	16,2	1,9
2002	10,3	19,2	1,8
2003	10,5	20,5	1,9
2004	10,8	20,6	1,9
2005	10,6	19,9	1,02
2006	10,2	19,1	1,8
2007	10,3	20,0	1,9
2008	11	20,5	1,8
2009	14	25,3	1,8
2010	11,9	21,7	1,8
2011	9,8	18,4	1,8
2012	9,2	17,5	1,9
2013	9,7	18,7	1,9
2014	10,1	17,9	1,7
2015	10,5	18,5	1,7
2016	11,1	19,6	1,7
2017	11,1	20,8	1,8
2018	11,2	20,3	1,8
2019	14	25,4	1,8
2020	13,4	25,9	1,9

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) (Erişim: 02.02.2021)

Tablo 1’e bakıldığı zaman Türkiye’de 2000 yılından itibaren bazı yıllarda düşüş olmakla birlikte toplam işsizlik oranının zamanla arttığı gözlenmektedir. Diğer taraftan genç işsizlik oranının toplam işsizlik oranına göre daha fazla olduğu görülmektedir. 2010 yılından, 2011 yılına geçişte genç işsiz oranında ve toplam işsiz oranında bir düşüş yaşansa da 2015 yılından itibaren yeniden bu oranların artışa geçtiği görülmektedir.

Tablo 1’den de anlaşılacağı üzere Türkiye’de genç işsizlik sorununun geçmişten günümüze devam eden bir sorun olduğu görülmektedir. Özellikle son yıllarda genç işsiz sayısında, ciddi artışlar yaşanmaktadır. Ulusal politikaların ve eğitim alanına yapılan aktif yatırımların artırılmasının önemi anlaşılmaktadır.

Grafik 1. Türkiye’de Yıllara Göre Genç Nüfus Sayısı

Kaynak: TÜİK, Genel Nüfus Sayımları ve Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi (Erişim Tarihi: 03.02.2021).

Grafik 1’de görüldüğü gibi Türkiye genç ve dinamik bir nüfus potansiyeline sahiptir. Ancak bu nüfusun devamlı olarak genç ve dinamik kalmayacağı tahmin edilmektedir. TÜİK tarafından yapılan araştırmaya göre 2023

yılına kadar genç nüfusta yaşanan artışın azalacağı ve ilerleyen yıllarda yaşlanmaya giden bir nüfus tablosu ile karşılaşılacağı söylenmektedir. Avrupa ülkelerine göre kıyaslandığı zaman bir avantaj olarak kabul edilen genç nüfusun önümüzdeki 8 yıl içerisinde doğum oranlarında azalışa geçeceği ve Türkiye'nin gittikçe yaşlanan bir nüfusa sahip olacağı öngörülmektedir. 2023 yılında genç nüfusun toplam nüfus içindeki oranının %15,1'e, 2050 yılında %11,'ye ve 2075 yılında ise %10,1'e düşmesi tahmin edilmektedir.³ Genç işsizlik sorunu için zamanında önlem alınmazsa bu sorunların çözülmesinin daha da güçleşeceği görülmektedir. Genç işsizlik sorunlarına zamanında yapılan önlemler ile ülkeler açısından bir avantaj olarak kabul edilen genç nüfus değerlendirilebilecektir.

Genç nüfusun aktif olarak kullanılabilmesi Türkiye'nin lehine sonuçlar ortaya koyabilir. Ancak bu fırsatın tam olarak değerlendirilebilmesi için kurumsal kalite, teknoloji, eğitim, sosyal kazanımlar ve beşerî sermayenin iyi değerlendirilebilmesi gibi şartlar yerine getirilmelidir (Mumcu ve Çağlar, 2006: 13).

Tablo 2. Türkiye'de Genç Nüfusun Dağılımı (Binde)

Yıllar	Toplam Genç Nüfus	Eğitimde Olan	İstihdamda Olan	Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan	İşsiz Nüfus
2012	13,900	6,258	3,727	894	857
2013	12,397	6,316	3,647	663	775
2014	12,782	4,880	3,930	2,914	858
2015	12,899	4,926	4,039	2,836	919
2016	12,989	4,967	4,040	2,838	985
2017	12,983	4,926	4,077	2,872	1,069
2018	12,971	4,772	4,130	2,882	1,052
2019	12,955	4,926	3,866	3,039	1,317

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri (Erişim Tarihi: 03.02.2021)

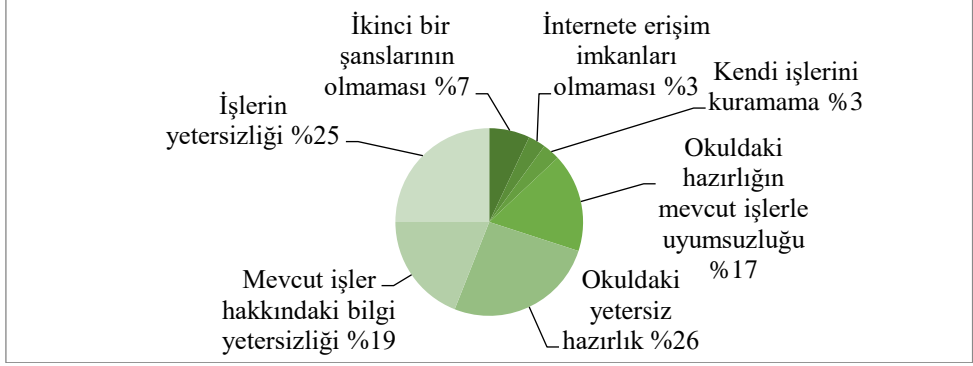
Tablo 2'ye göre Türkiye'deki genç nüfus 2013 yılından 2017 yılına kadar artma eğiliminde olmuştur. Ancak 2018 yılından sonra düşüşler yaşanmaya başlanmıştır. Yine bu süreçte yıllara göre hem işgücüne katılmayan hem de eğitime katılmayan genç sayısında ve genç işsiz sayısında artış olmuştur. Bu durum genç işsiz sayısının ülke nüfusu içinde büyük bir paya sahip olduğunu göstermektedir.

3. GENÇ İŞSİZLİĞİN SEBEPLERİ

Türkiye'de genç işsizlik sorununun birden fazla sebebi bulunmaktadır. Ülke nüfusunun yapısından kaynaklanan sorunlar, eğitim yapısından kaynaklanan sorunlar ve işgücü piyasası düzenlemesinden kaynaklanan sorunlar bu sebepler arasında gösterilmektedir. Demografik geçiş sürecini tamamlayamamış olan nüfusta gençlerin büyük bir çoğunluk teşkil etmesi ve bu nüfusun kırsal alanlardan kentsel alanlara yığılıyor olması, gençleri işsizlik sorunu ile karşılaştırmakta ve kayıt dışı istihdamın da çoğalmasına yol açmaktadır. Diğer taraftan eğitim sisteminin yapı ve işleyişinden kaynaklanan sorunlar ve iş dünyasının talepleri ile eğitim sisteminin arzı arasındaki uyumsuzluklar da işsizlik sorununun bir başka yönünü oluşturmaktadır. Az sayıda öğrencinin kaliteli ve yüksek standartlarda eğitim alabilmesine karşılık büyük çoğunlukta olan diğer öğrencilerin düşük kalitede eğitimle öğrencilik hayatlarını tamamlıyor olmaları, iş gücü piyasalarına yönelik bilgilerin ve kariyer danışmanlığı hizmetlerinin yeterli olmaması gençlerin etkin istihdam edilmemesinin sebepleri arasında gösterilebilir. Bir diğer önemli

sebepler de gençlere yönelik ulusal aktif bir istihdam eylem planının olmayışıdır (Murat ve Şahin, 2011: 325-326).

Grafik 2. Gençlere Göre Okuldan İşe Geçişte Yaşanan Zorluklar

Kaynak: World Bank, Investing in Turkey's Next Generation, Report No. 44048 – TU, 2008.

Dünya Bankası tarafından yapılan çalışmada Türkiye'deki gençlerin iş gücüne geçmede yaşadıkları olumsuzluklar ortaya koyulmuştur. %26 ile en öne çıkan sorunlardan bir tanesi gençlerin okulda aldıkları eğitimlerin iş gücüne katılmada yeterli olmamasıdır. Bu sorun ile yüzleşen gençlerin birçoğu üniversite eğitimi tamamladıktan sonra işgücüne dahil olabilmek için profesyonel eğitim veren merkezlerde sertifikalar almaktadırlar.

Diğer taraftan ülke ekonomisi tarafından yeni işlerin oluşturulamaması, verimlilik üzerine odaklanmış ülkeleri istihdamsız büyüme sorunu ile karşı karşıya getirmektedir. Eğitim süresi boyunca mevcut olan işler hakkında kapsamlı bilgiler edinmemeleri, düzgün bir kariyer planlama ve rehberlik eğitimlerinden faydalanamamış olmaları da işsiz kalmalarına yol açan bir diğer sebep olarak görülmektedir. Bir diğer olumsuzluk ise okulda verilen eğitimler ile işgücü piyasasında talep edilen işlerin uyumsuzluğudur. Gençlerin çoğunun işgücünde hizmet sektörüne yoğunlaşmış olması da talep edilen arzın karşılanmaması sorununu ortaya çıkarmakta ve genç işsiz sayısında artışlar yaşanmaktadır.

İşveren açısından dezavantajlı gruplar olarak tanımlanan genç nüfusun iş tecrübesinden yoksun olması da bir diğer genç işsizlik sebebi olarak gösterilmektedir. Genç işgücünün istenilen iş tecrübesine ulaşabilmesi ek bir maliyeti beraberinde getirmektedir. Yükseköğretim mezunu olan gençlerin eğitimlerinin kıymetinin bilinmesi için uzun süre yüksek ücretli bir iş beklentisinde olmaları, işsizlik sürelerini uzatan bir diğer sebep olarak görülmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde genç işsizliğin sebebi olarak ekonominin zayıflığı ve iş gücü talebinin yetersizliği gösterilmektedir. Türkiye de gelişmekte olan bir ülke konumunda olduğu için ekonomik durgunlukların önüne geçilememekte ve bu durumdan da en çok genç nüfus etkilenmektedir. İstihdam olanaklarının azlığı ve iş bulma ümitlerinin azalması, gençleri ailelerinin yanında yaşama veya okulu daha uzun sürede bitirmek isteme gibi sonuçlara yol açmaktadır (Akgün, 2019: 33-34).

Tablo 3. Türkiye'ye Gelen ve Türkiye'den Giden Genç Nüfus

Yıllar	Türkiye'ye Gelen Göç	Türkiye'den Giden Göç
2018	112,095	58,552
2017	87,178	49,899
2016	72,333	37,964

Kaynak: TÜİK, Uluslararası Göç İstatistikleri (Erişim Tarihi: 03.02.2021)

Türkiye çok fazla göç alan bir ülke olduğu için işgücünün ucuz emek karşılığında istihdam edilme olasılığı da yüksektir. Bu durum eğitilmiş olan genç nüfusun iş gücüne katılmasında bir dezavantaj oluşturmaktadır. Tablo 3'te görüldüğü gibi yıllar içerisinde Türkiye'nin genç nüfus göç miktarı artmıştır; ancak Türkiye'ye gelen genç nüfusun sayısı giden genç nüfusun sayısından daha fazla gerçekleşmektedir. Diğer taraftan Türkiye'den ayrılan nüfusun çoğunluğunu nitelikli işgücünün oluşturması ve beyin göçünde yaşanan artışlar daha komplike işlerde çalışabilecek genç nüfusun azaldığına işaret etmektedir.⁴

Tablo 4. Genç İşsizliğin Temel Nedenleri

Nüfusla İlgili Sebepler	Eğitimle İlgili Sebepler	İş Gücü Piyasası ile İlgili Sebepler
• Genç nüfusun fazla olması	• Eğitim sisteminde yaşanan aksaklıklar	• Aktif iş gücü piyasasının gençler açısından yetersizliği
• Tarımdaki çözümlerin hızlanması (Kırsal alandan kentlere göçler)	• Hayat boyu öğrenme stratejisinin eksikliği	• Ulusal istihdam stratejisinin yetersizliği
• Yurt dışından gelen göçler	• Zorunlu eğitim süresinin yetersizliği	• Yeni iş sahalarının oluşturulamaması
	• Kariyer danışmanlığı hizmetinin yetersizliği	• Verimlilik anlayışına dayalı büyüme stratejileri
	• İş dünyası ile eğitim sisteminin eşgüdumsuzluğu	• Özel sektörün genç işsizliğe karşı ilgisizliği
	• Az sayıdaki öğrencinin yurtdışı eğitimine katılabilmesi	• Genç işsizliği önleyecek yasal teşviklerin yetersizliği

Kaynak: Murat ve Şahin, AB'ye Uyum Sürecinde Genç İşsizliği 5. Bölüm (325-384) 2011.

Her yıl işgücüne dahil olan binlerce gence yeni iş olanaklarının oluşturulamaması, gençlerin kayıt dışı istihdam alanında bulunmalarına ve daha düşük ücret seviyelerinde çalışmalarına sebep olmaktadır.⁵

Tablo 5. Türkiye'de Yıllara Göre Ekonomik Büyüme Hızı ve Genç İşsizlik Oranı

Yıllar	Büyüme Hızı	Genç İşsizlik Oranı
2010	8,5	21,7
2011	11,1	18,4
2012	4,8	17,5
2013	8,5	18,7
2014	5,2	17,9
2015	6,1	18,5
2016	3,2	19,6
2017	7,4	20,8
2018	2,8	20,3
2019	0,9	25,4
2020	6,7	25,9

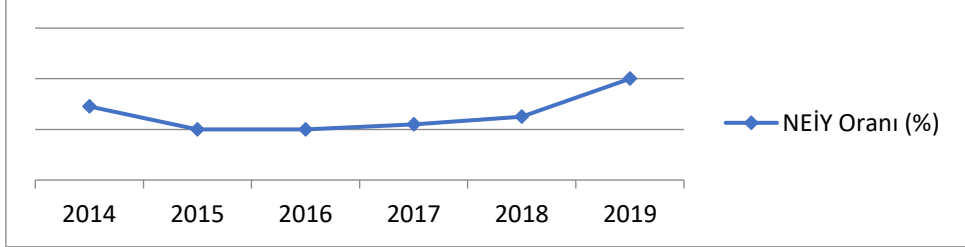
Kaynak: TÜİK, İstatistiksel Veriler (Erişim Tarihi: 04.02.2021)

Tablo 5'te gösterildiği gibi Türkiye'de ekonomik büyüme hızı ile genç işsizlik oranları kıyaslandığı zaman büyümenin yeterli istihdam alanını sağlayamadığı görülmektedir. İstihdam ekonomik büyümeye duyarlı olduğu zaman, ekonomik büyümede yaşanan değişimlere tepki göstermesi beklenmektedir. Yüksek işsizlik oranlarının uzun süre bir ekonomide devam ediyor

olması, ekonomiye olumsuz yönde etki etmektedir. Kaynakların âtil kullanılması, bekleyen işsiz kesiminin her geçen yıl yeni bir işsiz kesimle yüzleşmesi olumsuzlukların ortadan kaldırılmasında dezavantajlar olarak kabul edilmektedir (Algül, 2019: 42).

Ne eğitimde ne de istihdamda yer almayan gençler, Türkiye ekonomisinde ekonomik ve sosyal açıdan ciddi risk teşkil etmektedir. Çünkü iş gücü piyasasında en aktif olarak tanımlanan grubun ve ekonominin katma değerini belirleyen eğitim-öğrenim sürecinin önemli bir aktörü olan genç nüfusun faal olarak değerlendirilemiyor olması anlamına gelmektedir. Genç nüfusun eğitime katılarak toplum düzeyini ve sosyal sermayenin kalitesini artırması, iş gücüne katılarak ülke katma değerinde payının olabilmesi büyük anlamlar taşımaktadır. Ülkenin potansiyel kaynaklarını aktif hale getirebilmesinde ve ülkeler arasında rekabet gücü sıralamalarında ön sıralarda yer alabilmesinde genç nüfusun değerlendirilebilmesi büyük önem taşımaktadır (Taş vd., 2018: 285).

Grafik 3.Türkiye’de Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Genç Nüfusun Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, 2021 (Erişim Tarihi: 04.02.2021)

Grafik 3’te gösterildiği gibi Türkiye’de ne eğitimde ne de istihdamda olan nüfusun oranı artış göstermiştir. Bu durum ülke kaynaklarını âtil kullanmaya, diğer ülkelere göre bir avantaj olarak kabul edilen dinamik nüfustan istenildiği gibi faydalanılamamasına yol açmaktadır. Genç nüfus olumlu yönde kullanılmadığı takdirde avantaj olmaktan çıkabilmektedir. Türkiye yaşanan bir nüfus görüntüsüne dönüşmeden önce elindeki genç nüfus dinamiğini yerinde kullanarak bu artışı aktif olarak kullanabilmek için gerekli önlem ve stratejileri uygulamaya koymalıdır.

Genç işsizliğin sayılan sebeplerinin yanında en önemli sebep yeni iş sahalarının oluşturulamaması sorunudur ve diğerlerine göre daha önemli bir sorundur. Çünkü diğer problemler ortadan kaldırılmaya çalışılsa da yeni istihdam sahalarının yetersiz olması sorunun ortadan kalkmasını engelleyecektir. Bu sorunun ortadan kaldırılabilmesinde en önemli rol devlete düşmektedir. İşsiz gençlerin tespit edilmesi ve işgücüne kazandırılmasında aktif eğitim stratejileri planlamaları yaparak genç işsizlik sebeplerini en aza indirebilir (Taş vd., 2018: 292).

4. GENÇ İŞSİZLİKLE BİRLİKTE ORTAYA ÇIKAN SORUNLAR

İşsizlik sorunun ortaya çıkardığı yüksek maliyetler arasında yer alan ekonomik sorunlar belli süreler içerisinde ortadan kaldırılabilse de bu sorundan kaynaklı olarak yaşanan psikolojik ve sosyal sorunların uzun vadede gençler için olumsuz sonuçları olabilmektedir. Umutsuzluk, hayal kırıklığı ve geleceğe yönelik

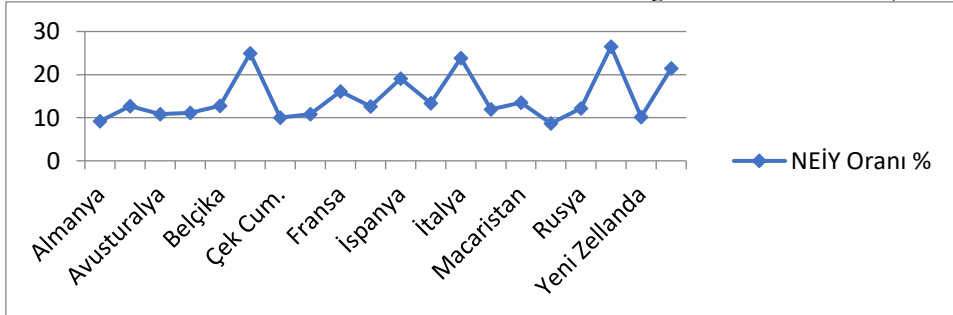
karamsar bir bakış açısı oluşabilmekte ve bunun sonucu olarak da yeni projeler üretmek veya katma değere katkı sağlayabilmek gibi ülke ekonomisini yakından ilgilendiren sonuçlara yönelik ilgisizlik oluşabilmektedir.

Ülke ekonomisinin dinamiklerinden birisi olan beşerî sermayenin olumsuz yönde etkilenmiş olması genç işsizliğin önemli sonuçları arasında gösterilebilir. Gençler arasında yaşanan işsizliğin bireysel sonuçları zamanla topluma da etki edebilmektedir. Özellikle eğitilmiş gençler arasında yaşanan işsizlik sorunundan kaynaklı olarak gençler kendi uzmanlık alanlarında yaşanan gelişmeleri takip edememekte ve psikolojik sorunlar yaşayabilmektedirler bu durum zamanla toplum huzurunu da olumsuz yönde etkileyebilmektedir.

Genç işsizlik sorunu toplumun verimlilik düzeyini etkilemektedir. Yetişmiş iş gücünün ekonomide kullanılmaması sonucunda üretim düzeyleri de olumsuz yönde etkilenmektedir. Toplum sosyoekonomik kayıplar yaşamakta ve bu durum beraberinde ek maliyetler getirmektedir. Uzun süreli işsiz kalan genç nüfus arasında politik marjinalleşmeler ve ayrışmalar yaşanmaya başlanmaktadır. Bu durum gençlerde suç işleme eğilimlerini de arttırmaktadır (Karabıyık, 2009: 303).

Uzun süre yaşanan işsizlik sorunu güven, cesaret ve öz saygı gibi kişinin özsel değerlerini kaybetmesine yol açabilmektedir. Diğer taraftan zamanla yetenek, bilgi ve beceri gibi kazanılmış değerlerin kaybedilmesi sorunu yaşanabilmektedir. Bu durum bir işe girilse bile o işten ayrıldıktan sonra yeni bir iş arama sürecinde de olumsuz sonuçlar doğurmakta edinilen bilgilerin zamanla kaybedilmesi sonucunda maddi manevi yıpranma sürecini getirmektedir. Bireyin işsizlikle birlikte yaşadığı depresyon ve olumsuz psikolojik durumlar hırsızlık gibi toplumsal suçlara kapı aralamaktadır. Yaşanan süreç gençlerde içine kapanma, öfkeli davranışlar sergileme, sürekli kaygılı olma ve kişinin kendinden memnun olmaması gibi sorunlar yaşamalarına sebep olmaktadır. Gençlerin süreç içerisinde topluma kazandırılmamalarının bir sonucu olarak da toplum huzurunu olumsuz yönde etkileyecek sonuçların yaşanması kaçınılmaz olacaktır çünkü bireyler kendilerini toplumun bir parçası olarak kabul etme hissinden uzaklaşacaklar ve kendilerini kuralların dışında olarak kabul etmeye başlamaktadırlar. Aile içi şiddet, saldırganlık, suç işleme ve anti-sosyal davranışlarda artışlar yaşanmaktadır. Diğer taraftan yaşanan sorunlar bireyleri intihar gibi vahim sonuçlara itebilmektedir. (Taş ve Bilen, 2014: 61-62).

Grafik 4. 2018 Yılında Bazı OECD Ülkeleri Ne İstihdamda Ne Eğitimde Olanların Oranı (15-29)

Kaynak: OECD Data, Youth Not In Employment , Education Or Training (NEET) 2018 (04.02.2021)

Grafik 4'te bazı OECD ülkelerindeki ne istihdamda ne de eğitimde olan genç nüfus oranları verilmiştir. Bu ülkeler arasında %26,48 ile Türkiye en önde gelmektedir. Daha sonra %24,91 ile Brezilya ve %23,86 ile İtalya gelmektedir. Ne eğitim sürecine dahil olup ne de istihdama katılmayan bu genç nüfusun sosyoekonomik etki ve sorunlarından uzaklaşabilmek için ülkeler gerekli politika ve stratejileri kullanarak gençleri aktif eğitim ve iş dünyasına kazandırmaları gerekmektedir.

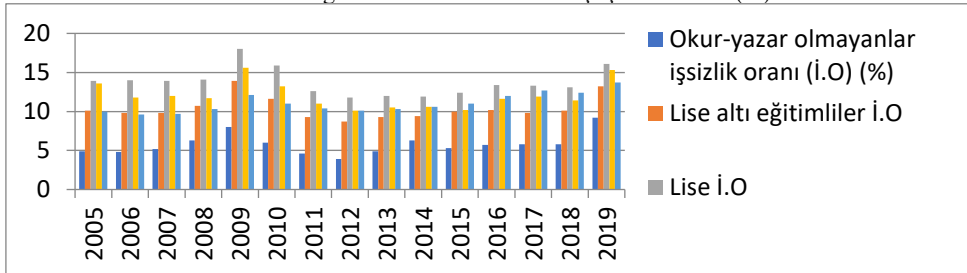
Türkiye'de genç işsizliğinin giderek yüksek bir seyir izliyor olması gençler arasında da büyük endişeler oluşturmaktadır. Öğrenciler üniversite eğitimleri başladığında mezun olduktan sonrası için kaygı duymaktadırlar. Genç işsizliğinin yüksek olması ülkemizdeki genç nüfus arasında endişe oluşturmasının yanı sıra çoğu genç eğitilmiş genç nüfusun iş bulamamasından yakınmakta ve eğitim hayatına da atılmaktan kaçınmaktadır. Bu durum NEİY oranlarını arttıran bir diğer sebep olarak gösterilmektedir.⁶Fransa'da yapılan bir araştırmaya göre genç işsizliği ile şiddet içeren suçlar arasında pozitif yönlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.⁷

Bilimsel araştırmalara göre işsizlik sorunu ile birlikte bireylerin yaşadığı psikolojik sorunlar şu şekilde sıralanmıştır (Güler, 2006: 370):

- Güven kaybı,
- İşsiz bireylerin hayattan tat almamaya başlaması,
- Stres artışı,
- Öz yeterlilik düzeyinin azalması ve algılamada yavaşlama,
- Depresyon,
- Genç bireylerin genel sağlık sorunlarında artışlar,
- İçine kapanma,
- Çaresizlik içinde hissetme ve umutsuz olma,
- Yoğun olarak yalnızlık duygusu hissetme,
- Bireylerin öz saygılarını yitirmeleri
- Ve intihar olaylarında yaşanan artışlar.

İşsiz kalan bireylerde hem beden sağlığı hem de ruh sağlığı önemli ölçüde zarar görmektedir. Alkol kullanımının artması, yaşanan intiharların artması, suç işleme potansiyellerinin artmasının arka planında gençlerin topluma kazandırılmaması ve işsizlik sorunu ile toplumdaki soyutlanmaları gerçeği bulunmaktadır. Geleceğe yönelik olumsuz bir bakış açısına sahip olabilen genç işsizler bu sorunlarını yaşamlarını ertelemek olarak ifade etmektedirler.

Grafik 5. Eğitim Durumuna Göre Genç İşsizlik Oranı (%)

Kaynak: TÜİK, İşgücü İstatistikleri (05.02.2021)

Grafik 5'te de görüldüğü üzere hem okuryazar olmayan genç nüfus arasında hem de eğitilmiş gençler arasında işsizlik oranı yüksektir. Eğitim durumlarına göre bir ayırım yapıldığında yükseköğretim mezunu olan genç nüfus arasındaki işsizlik oranının da yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum gençler arasında eğitim açısından kötü bir algı oluşturmakta ve yükseköğretim mezunu olma isteklerini kırmaktadır.

5. GENÇ İŞSİZLİK SORUNUNUN ÇÖZÜMÜNE YÖNELİK POLİTİKALAR

Genç işsizliğin çözümüne yönelik ortaya atılan politikaların genellikle iki ayrı çerçeveden gerçekleştiği görülmektedir. Bunlar eğitim ve aktif iş gücü politikalarıdır (O'Higgins, 2004: 38). Eğitim politikalarının etkin bir şekilde değerlendirilmesi sonucunda gençlerin eğitimlerini tamamladıktan sonra işlerine başlamaları; aktif iş gücü politikaları ile de iş tecrübesinin edinmiş olmaları hedeflenmektedir. Gençlerin iş gücü içerisinde aktif olarak değerlendirilmesi katma değer ortaya koyabilmek için önemli bir faktörü oluşturmaktadır.

Diğer taraftan işsizliğin en önemli sebepleri arasında gösterilen yeni veya yeterli istihdam alanlarının oluşturulamaması sorunu ortaya atılan politikalardan daha önemli bir faktörü oluşturmaktadır. Çünkü istihdam alanı olmadığı takdirde iş gücüne aktif katılımın ve eğitim politikalarını düzenlemenin etkisi hissedilmemektedir. Genç işsizlik sorununun çözümü için uygulamaya koyulan eğitim politikalarının önemli olmasının sebebi, beşerî sermayenin etkin bir şekilde değerlendirilmek istenmesidir. Diğer taraftan gençlerin eğitimde elde edecekleri başarılar diğer yaş gruplarındaki insanlara oranla daha yüksek bir seviyededir.

Genç işsizlik sorununun temelinde bulunan sebeplerden bir tanesi de gençlerin nitelik olarak eksik kabul edilmesinden kaynaklanmaktadır. Eğitim sisteminde yapılan politikaların etkin bir şekilde uygulanmasının sonucunda, işgücünde nitelik talebinin karşılanması daha kolay hale gelmiş olacaktır (Algül, 2019: 82). Teknoloji çağında işgücünde talebin nitelik yönünde artmış olması, gençlerin becerileri ile işgücü arasında yaşanan uyumsuzluklar, işsizliğin boyutlarını arttırmaktadır. Bu yüzden genç nüfusun endüstriyel ve enformel çağa ayak uyduracak şekilde nitelikler kazandırılması önem arz etmektedir.

Tablo 6. Türkiye'de Yıllara Göre Yükseköğretim Mezun Sayısı ve İstihdam Sayısı

Yıllar	Mezun Sayısı	İstihdam Sayısı (Binde)
2004-2005	316.128	3.554
2005-2006	340.599	3.553
2006-2007	378.818	3.493
2007-2008	409.023	3.484
2008-2009	447.132	3.328
2009-2010	520.614	3.465
2010-2011	496.794	3.697
2011-2012	573.434	3.647
2012-2013	648.535	3.727
2013-2014	686.879	3.930
2014-2015	752.593	4.039
2015-2016	753.480	4.040
2016-2017	749.707	4.077
2017-2018	771.460	4.130

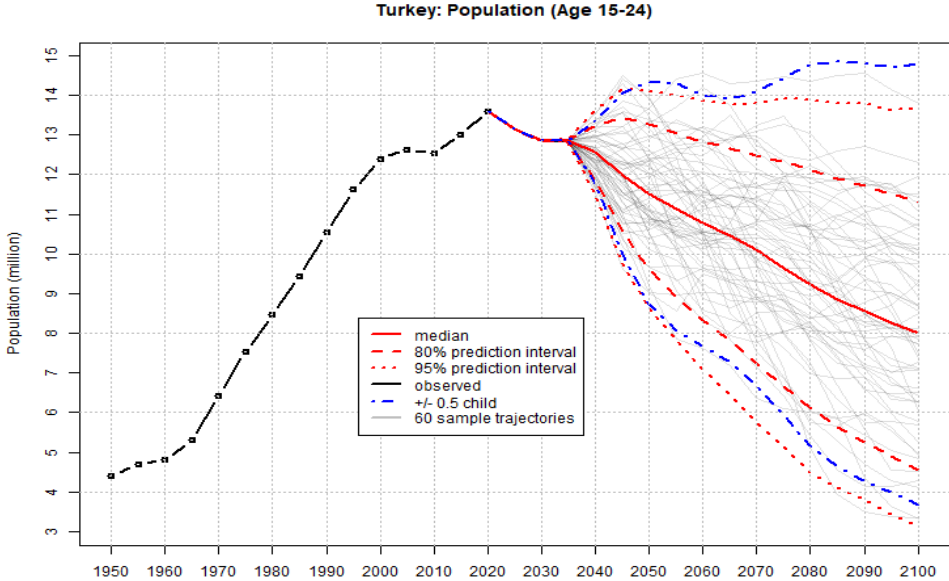
Kaynak: TÜİK, İşgücü- Eğitim İstatistikleri (05.02.2021)

Tablo 6'da göre Türkiye'de yıllara göre yükseköğretim mezun sayısında artış olmuştur. Ancak 15-24 yaş aralığındaki genç nüfusun istihdama katılma sayısında mezun sayısına oranla artışlar düşük seviyede kalmıştır. Bu durum her yıl mezun sayıları ile daha da artmakta ve genç işsiz sayısında ciddi artışlara sebep olmaktadır. Eğitimde istenilen seviyeye ulaşılabilmesi için teknolojinin çeşitli avantajlarından faydalanılması gerekmektedir. E-okul, e-mezun gibi uygulamaların yeterli ve etkin bir şekilde kullanılabilmesi ve bu bağlamda gerçekleştirilen eğitimlerin işgücüne entegre edilebilmesi gerekmektedir. Mesleki ve teknik liselere gereken önemin verilmesi ve bu liselerden mezun olan öğrencilerin işgücüne katılabilecek donanımda mezun olmaları da büyük önem taşımaktadır.

Genç işsizlik sorununun ortadan kaldırılması için yalnızca işgücü arzı için gerekli olan politikalara bakılmamalı, talep konusu da dikkate alınmalıdır. Bunun için işgücü piyasasına yönelik gerçekleştirilebilecek politikalarda öncelikle genç nüfusun işgücü talebinde dikkate alınan konulara da dikkat etmesi gerekmektedir. Çıraklık, sınıf eğitimi ve staj gibi uygulamalar iş tecrübesinin edinilmesi konusunda genç işsizliğin çözümünde bir diğer politikalar olarak gösterilmektedir (O'Higgins, 1997: 53).

Gençlerin pratik bilgi ve becerileri elde edebileceği ve işgücüne daha kolay adaptasyon sağlayabileceği staj eğitimlerinin önemine vurgu yapılması gerekmektedir. Yükseköğretim sürecinde intörneğitim uygulamalarına daha çok ağırlık verilmesi ve son sınıfların eğitimlerini bu şekilde sürdürebilmelerine olanak sağlanması da genç işsizlik sorununun çözülebilmesinde önemli bir uygulamadır.

Grafik 6: Türkiye'de Genç Nüfusun Projeksiyonu

© 2019 United Nations, DESA, Population Division. Licensed under Creative Commons license CC BY 3.0 IGO.
United Nations, DESA, Population Division. World Population Prospects 2019. <http://population.un.org/wpp/>

Kaynak: World Population Project, <https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/15-24/792> (05.02.2021).

Grafik 6'ya göre Türkiye'deki genç nüfusun tahmini geleceğinde 2020 yılından sonra düşüşler yaşanması beklenmektedir. Dinamik güç olarak kabul edilen genç nüfus için ulusal önlemlerin alınması ve zaman kaybedilmeden bu uygulamaların işlerliğinin sağlanması gerekmektedir. Aksi halde Türkiye yaşanan bir nüfus projeksiyonu beklentisi ile karşılaşacaktır ve değerlendirilemeyen genç nüfusunu kaybetme riski taşımaktadır (Doğan, 2018: 38).

Gençleri istihdam etmesi beklenen işletmeler için verilen teşviklerin artırılması gerekmektedir. Bu teşvikler sürekli hale getirilmeli ve ülke genelinde uygulanabilir nitelikte olmalıdır. Vergi ve prim yüklerinin azaltılması, mali, yasal ve bürokratik engellerin azaltılması, kayıt dışı istihdam alanlarının daraltılması genç işsizlik sorununun çözülmesi için uygulanması beklenen politikalar. Sosyal güvenlik primlerinde yapılacak olan 7 puanlık bir azalma genç yaş grubu için kayıtlı istihdamda %2'lik bir artış anlamına gelmektedir (TİSK, 2010: 125). Gençlerin işgücü piyasası ile tanışmadan önce yeterli ve gerekli olan rehberlik ve danışmanlık hizmetlerinden yeterince faydalanamamış olmaları da ileride işsiz kalmalarında en önemli sebeplerden birisini oluşturmaktadır. Üniversite yerleştirme sürecinden önce bilgi ve tecrübe sahibi kişiler tarafından mevcut işgücü talep ve potansiyelleri hakkında gençlerin bilinçlendirilmesi gerekmektedir. Türkiye'de doğum oranlarının artış hızı çok yüksek olmasa da her yıl kabaca 1 milyon genç nüfus toplam nüfusa katılmaktadır. Ekonomik şartlar göz önünde bulundurulduğunda Türkiye'de mevcut işsizler için bile yeterli iş sahası oluşturulamamaktadır. Bu durumda genç nüfusun istihdam edilmesi ve genç işsizliğini daha düşük seviyelere çekebilmek mümkün görünmemektedir (Ar, 2014: 7). Genç işsizliği sorununa müdahale edebilmek adına erken uyarı sistemleri çalışmalarını uygulayan ülke sayısında dünya çapında artış gözlenmektedir. Bu çalışmalar, gençlerin genç işsiz nüfusuna dahil olmasını önlemek ve gençlerin eğitimlerinden erken ayrılmalarını engellemek için uygulanmaktadır. Erken uyarı sistemleri problemi çözmeye değil; problemlerin oluşmasını önlemeye yönelik çalışmaları içerdiği için uygulama alanı genişlemektedir (Maguire, 2013: 199).

Alman sisteminde, okuldan işe geçişi kolaylaştıracak bir takım güçlü ve uygulanabilir yöntemler mevcuttur. Bu yöntemler, diğer ülkeler için de ipucu niteliğinde olabilir. Gençlerin kendi becerilerine yönelik iş sahalarında çalışabilmelerine imkân sağlamak ve sistemin ulusal olarak gerçekleştirilebilmesi, eğitim içeriğinin belirlenmesi ile işveren, işçi örgütleriyle iş birliğinin sağlanması, eğitim maliyetlerinin en aza indirgenmesi bu güçlü yönler arasında sıralanmaktadır. Aynı zamanda gençlerin işe başlama, çıraklık dönemlerinde, motive edici ücretlendirmelerin yapılması da genç işsizliği ile mücadelede bir diğer yöntem olarak görülmektedir (O'Higgins, 1997: 83).

Akademik çalışmaların sonucunda gençlerin psikolojik dayanıklılıkları da işsizlik sorunu ile mücadele etmede onlara avantaj sağlamaktadır. Kendilerini geliştirme ve güçlü bir psikolojik dayanıklılık mevcut koşullarda daha çabuk iş bulmalarını sağlamaktadır. Sağlıklı kararlar verebilme ve kişisel gelişimlerini güçlendirme, çeşitli beceriler edinme potansiyellerindeki yükseklikle birlikte işsizlik kaygılarının azaldığı gözlenmiştir (Taşgın vd., 2017: 565).

Genç işsizlikle mücadelede en etkili olabilecek politikalarından bir tanesi de gençlerin girişimcilik yönlerini geliştirebilmelerine olanak sağlamaktır. Böylelikle genç işsizlik sorununu yenen gençler sadece kendilerine değil diğer gençlere de istihdam imkânı sağlayabileceklerdir. Bu konuda eğitim, vergi, kredi, finansman desteği ile genç girişimcilerin sayıları arttırılmalıdır. Esnek istihdam alanlarına geniş yer verilmelidir. Böylelikle gençlerin hem eğitimine devam edebilmesi hem de bir taraftan iş gücüne katılması sağlanmalıdır. Tarım sektöründe verimliliğin yükseltilmesi için çeşitli projeler üretilmeli ve genç nüfusun kentlerde yoğunlaşmasının önüne geçilmelidir. Genç bilim insanlarına gereken destek sağlanmalı ve beyin göçünün önüne geçilebilmelidir. Özel sektör-üniversite ve üniversite-sanayi iş birliklerine gereken önem gösterilmelidir (TİSK, 2010: 126-127).

SONUÇ

Güçlü bir beşerî sermayeyi ifade etme potansiyeline sahip olan genç nüfusun etkin olarak değerlendirilebilmesi ülke ekonomisi için önemli bir fırsat olarak kabul edilmektedir. 2019 yılında Türkiye'nin 15-24 yaş arası nüfusu 12 milyon 955 bin 672 kişi olarak belirlenmiştir. Ülke nüfusunun yaklaşık %15'i genç nüfusu oluşturmaktadır. Ancak bu nüfusun büyük bir oranı hem işsiz hem de istihdam edilmeyen gençlerden oluşmaktadır. Bu durum ülke ekonomisine ek maliyetler getirdiği gibi, sürdürülebilir bir ekonomik büyümenin sağlanmasını zorlaştırmaktadır. Diğer taraftan istihdam alanı oluşturmayan bir ekonomik büyümeye de işaret etmektedir.

Yeteri kadar iş sahalarının oluşturulamaması, eğitim sistemi ile işgücü piyasası arasındaki uyumsuzlukların yanı sıra ülke nüfusunun artış göstermesi ve dışarıdan fazla göç alması da genç işsizlik sorununun çözülmesinde engeller oluşturmaktadır. Türkiye'deki işsizliğin büyük bir oranını gençlerin oluşturması da bu sorunun büyüklüğünü göstermektedir. İşsizlik sorunu sadece gençler açısından olumsuz sonuçlar ortaya koymamakta aynı zamanda sosyal, psikolojik ve toplumsal pek çok huzursuzlukların da sebebi olabilmektedir. Yapılan akademik çalışmalarda ve TÜİK tarafından yapılan nüfus projeksiyon tahminlerine göre Türkiye'de bir avantaj olarak kabul edilen genç nüfus 2023 yılından sonra düşmeye başlayacaktır. Doğum oranlarında yaşanan düşüşlerle birlikte genç nüfusun ilerleyen yıllarda dinamikliğini kaybetmesi beklenmektedir.

Demografik, ekonomik ve işgücü piyasasından kaynaklanan sebepler göz önünde bulundurulduğunda genç işsizliğin pek çok sebeplerinden bahsedilmektedir. Bu sebepler kapsamlı bir şekilde değerlendirilmeli, genç işsizliğin yol açacağı sorunların ortadan kaldırılması için ulusal politikalar uygulanmaya koyulmalıdır. Staj, çıraklık, aktif işgücüne katılım gibi uygulamaların yaygınlaştırılması gerekmekte, okullarda verilen eğitimin iş gücü ile aynı düzlemde olması sağlanmalıdır. Diğer taraftan yükseköğretime geçiş sürecinde gençlere verilen rehberlik hizmetleri işgücü piyasasının güncel yapısı hakkında öğrenciler bilgilendirilmelidir. Hayat boyu öğrenme ve çevrimiçi eğitimlerin kalitesi yükseltilmelidir. Gençlerin ve genç girişimcilerin desteklenmesi, beyin göçünün

önlenebilirliği için önlemler alınması da genç işsizliğin azaltılmasında gerekli olan politikalarla.

Gençler için fırsatlar ortaya koyabilen kamu ve özel sektörün desteklenmesi, vergi indirimleri, teşvik primleri, sübvansiyon gibi uygulamaların artırılması gerekmektedir. Esnek çalışma imkanları sağlanarak gençlerin daha erken yaşlarda işgücüne katılabilmesinin önü açılmalı, tarım sektöründe genç girişimcilere olanaklar verilmelidir. Böylelikle kentlerde yaşanan işsiz genç nüfus sorunu önlenebilmelidir. Teknolojik beceri kazanmış ve nitelikli kalifiye eleman olarak yetiştirilmiş genç nüfus ülkelerin ellerinde olabilecek en önemli kaynaklardan birisini ifade etmektedir. Türkiye'nin gelişmiş ülkelerle teknolojik ilerleme konusunda rekabet edebilmesi ve aradaki teknoloji açığını kapatabilmesi uzun zaman ve sermaye gerektirmektedir. Ancak gelişmiş ülkeler arasında genç nüfus potansiyeli konusunda bir avantajı elinde bulundurmaktadır. Bu avantajın zamanında uygun ve etkin bir şekilde değerlendirilmesi ülke ekonomisine büyük avantajlar sağlayabilmektedir.

Araştırma ve Yayın Etiği Beyanı

Makalenin tüm süreçlerinde Yönetim ve Ekonomi Dergisi'nin araştırma ve yayın etiği ilkelerine uygun olarak hareket edilmiştir.

Yazarların Makaleye Katkı Oranları

Makalenin tamamı Öğr. Gör. Ayşe Tekin tarafından kaleme alınmıştır.

Çıkar Beyanı

Yazarın herhangi bir kişi ya da kuruluş ile çıkar çatışması yoktur.

KAYNAKÇA

- Akgün, M. (2019). Türkiye'de Genç İşsizlik Sorunu ve Bu Sorunun Çözümüne Yönelik İstihdam Politikaları (Yüksek Lisans Tezi). *Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.
- Altunöz U. (2020). Türkiye'de İşgücü Piyasasında Eğitim Seviyesi Genç İşsizlik Üzerinde Etkili mi? Ekonometrik Analiz, *Journal of Ekonomi*, 1-4.
- Ar K. (2014). YouthUnemployment in 21st Century: The Turkish Case. International Conference On EurasianEconomies.
- Axelrad H., Malul M., Luski L. (2018). Unemploymentamongyoungerandolderindividuals: doesconventional data aboutunemploymenttell us thewholestory?.*JournalforLabour Market Research*. 52:3.196-235.
- Bayraktar S. ve İncekaya A. (2013). Türkiye'nin Genç İşsizlik Profili, *Journal of LabourRelations*, 4(1). 15-38.
- Becker B., Hills S. (1980). TeenageUnemployment: SomeEvidence of TheLong Run Effects on Wage, *TheJournal of Human Resources*, 15(3). 354-372.
- Çetinkaya E. (2010). Genç İşsizliğinin Teorik Açıklamaları. *Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi*, 58, 45-57.
- Çondur F. ve Bölükbaş M. (2014). Türkiye'de İşgücü Piyasası ve Genç İşsizlik Büyüme İlişkisi Üzerine Bir İnceleme, *Amme İdaresi Dergisi*, 47(2). 77-93.
- Doğan Sertkaya, Ö. (2018). Türkiye'de 2040 Ve 2060 Nüfus Projeksiyonlarına Göre Demografik Fırsatlar. İstanbul: *Türk & İslam Dünyası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *TheJournal of Turk&Islam World SocialStudies*, 5 (18), 27-42.
- Erdayı, U. (2009). Dünyada Genç İşsizliği Sorununun Çözümüne Yönelik Politikalar Ve Türkiye. İstanbul: *Çalışma ve Toplum*, Marmara Üniversitesi İİBF Fakültesi, 3, 133-162.
- Gontkovicova B., Mihalçova B., Pruzinsky M. (2015). YouthUnemployment- Current Trend in theLabour Market? *ProcediaEconomicsand Finance* 23. 1680 – 1685.
- Güler, B. (2006). Çalışma Hayatında Öğrenilmiş Çaresizlik. Ankara: LiberteYayımları.

- Günaydın D. ve Çetin M. (2015). Genç İşsizliğin Temel Makroekonomik Belirleyicileri: Ampirik Bir Analiz, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 22, 17-34.
- Işık V. (2016). Türkiye’de Genç İşsizliği ve Genç Nüfusta Atalet, *Hak İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*.5(11), 130-145.
- İğdeli A. ve Sever E. (2020). İnovasyonun Genç İşsizlik Üzerine Etkisi: Türkiye’de Düzey II Bölgeleri Örneği, *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(3), 771-779.
- Karabıyık, İ. (2009). Avantaj Ve Dezavantajları İle Genç İşsizliğin Değerlendirilmesi. *Erzincan: Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 13 (3-4), 294-320.
- Kırcı B. (2017). Eğitimli Genç İşsizliği Üzerinden İşsizlik Kaygısına Bir Bakış, *Çalışma ve Toplum*, 3, 1369-1396.
- Maguire S. (2013). YouthUnemployment.WhatMeasures Can Be Taken to Address the Specific Problem of Young People Who Are NEET? *Intereconomics Forum*.
- Mroz T., Savage T. (2006). The Long Term Effects of Youth Unemployment, *The Journal of Human Resource*, 41(2), 259-293.
- Mumcu, O. ve Çağlar E. (2006). Türkiye’nin Nüfusu Zenginlik Kaynağı Olabilir Mi?. *Ekonomi Politikaları Araştırma Enstitüsü*, PN-E-02, 1-20.
- Murat S. ve Şahin L. (2011). AB’ye Uyum Sürecinde Genç İşsizliği, Avrupa Birliği Araştırmaları. İstanbul Ticaret Odası Yayınları, Yayın No: 2011-35, Avrupa Birliği Araştırmaları.
- O’Higgins N. (1997). The challenge of youth unemployment. *International Social Security Review* · October Vol. 50, 63-93.
- O’Higgins N. (2004). Recent Trends In Youth Labour Markets And Youth Employment Policy In Europe And Central Asia. *Università degli Studi di Salerno Centro di Economia del Lavoro e di Politica Economica*, Discussion Paper 85 Ottobre.
- O’Higgins, N. (1997). The Challenge Of Youth Unemployment. Employment and Training Department International Labour Office Geneva, *International Social Security Review*, 50, 4(97).
- OECD Data (2018). Youth Not In Employment, Education Or Training (NEET) (04.02.2021).
- Soylu Ö. ve Aydın B. (2020). Genç İşsizliğinin Gelişimi, Belirleyicileri ve İktisadi Politikalar: Avrupa Birliği Türkiye Karşılaştırması, *EKEV Akademi Dergisi*, 24(82), 339-360.
- Taş H. Y. ve Bilen M. (2014). Avrupa Birliği Ve Türkiye’de Genç İşsizliği Sorunu Ve Çözüm Önerileri, *Hak-İş Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, 3(6), 51-69.
- Taş Y., Küçüköğlü M., Demirdöğmez M. (2018). Türkiye’de Genç İşsizliği Sorunu Ve Alternatif Çözüm Önerileri, *Emek ve Toplum*, 7 (18), 280-294.
- Taşgın Ö., Bozgeyikli H., Boğazlıyan E. E. (2017). Üniversiteli Gençlerin İşsizlik Kaygıları İle Psikolojik Dayanıklılıkları Arasındaki İlişki, *HAK-İŞ Uluslararası Emek ve Toplum Dergisi*, Cilt: 6 Yıl: 6 (15), 552-567.
- TİSK (2010). Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu XXIV. Ankara: Genel Kurul Gündemi.
- TÜİK (2019). İşgücü- Eğitim İstatistikleri (05.02.2021).
- TÜİK (2019). Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, [http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007\(03.02.2021\)](http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007(03.02.2021)).
- Wangmo D. (2012). A Study On Youth Unemployment And Its Consequences In Bhutan, KDI School of Public Policy and Management, Master Of Public Policy Thesis. Bhutan.
- World Bank (2008). Investing In Turkey’s Next Generation: The School-To-Work Transition And Turkey’s Development. Washington D.C., Report No. 44048-TU, s.4.
- World Population Project (2020). [https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/15-24/792\(05.02.2021\)](https://population.un.org/wpp/Graphs/Probabilistic/POP/15-24/792(05.02.2021)).
- (1) TÜİK (2019). Hanehalkı İşgücü İstatistikleri 2019 Ekim Dönemi Sonuçları, [http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007\(04.02.2021\)](http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1007(04.02.2021)).
- (2) ILO, (2006). Global Employment Trends For Youth, p. 2, [http://www.ilo.org\(05.02.2021\)](http://www.ilo.org(05.02.2021)).
- (3) (Genç Nüfus Projeksiyonu) [https://www.un.org/en/development/desa/population/index.asp\(05.02.2021\)](https://www.un.org/en/development/desa/population/index.asp(05.02.2021)).
- (4) [https://www.tisk.org.tr/yayin/24_genel-kurul-raporu-2010.pdf\(04.02.2021\)](https://www.tisk.org.tr/yayin/24_genel-kurul-raporu-2010.pdf(04.02.2021)).
- (5) TÜİK (2014). İstatistiklerle Gençlik Ankara, Yayın No 18625 [http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18625\(05.02.2021\)](http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=18625(05.02.2021)).

- (6)ILO, (2006). [https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_513728/lang-en/index.htm\(05.02.2021\)](https://www.ilo.org/global/about-the-ilo/newsroom/news/WCMS_513728/lang-en/index.htm(05.02.2021)).
- (7)Fougère, D.,Kramarz, F. vePouget, J. (2009). “YouthUnemploymentAndCrime In France”, Journal of theEuropeanEconomicAssociation, [https://academic.oup.com/jeea/article-abstract/7/5/909/2295816?redirectedFrom=fulltext\(05.02.2021\)](https://academic.oup.com/jeea/article-abstract/7/5/909/2295816?redirectedFrom=fulltext(05.02.2021)).

SUMMARY

Turkey’s young population to constitute a demographic force should be evaluated well. Youth unemployment problem that must be rescued from the dynamic advantages for Turkey. Problems in the education system, the inability to create new job areas and the conflicts in the labor market can be shown among the main reasons for young people to become unemployment. Dynamic young population today called for Turkey will not protect the advantage of the same dynamics in the coming years. With the decrease in birth rates and the aging of the population, the ability to benefit from the dynamic young population will gradually disappear. For this, the problem of youth unemployment should be resolved early, and ways should be sought to obtain maximum benefit from young people.

The basis of this work constitutes the youth unemployment problem in Turkey. The situations that cause youth unemployment are listed and solutions are offered for the solution of this problem. On the other hand, the study gives the dimensions of youth unemployment and the quality of this young population is also explained. The situations that cause youth unemployment are given in items and give an idea about how these problems should be solved.

In many countries of the world youth unemployment problem in Turkey as it is seen. It is a known fact that economies gain more prosperity with globalization. On the other hand, economic figures do not offer an alternative to solve the youth unemployment problem. Failure to create job areas where young people can work actively, the delay of work time due to the prolongation of education and the unemployment of young people trying to enter the business fields without experience gradually increase the dimensions of youth unemployment. A large proportion of the unemployment described numerically in Turkey is seen that the youth unemployment. This shows that two out of every three unemployed are young people in Turkey.

Dissolving the desired youth unemployment problem in Turkey is not a problem only for young people but also emerges as the country’s future involving a social event. It is important to eliminate the youth unemployment problem, which has only economic but also psychological and sociological consequences.

This study is discussed in today’s issue of the 2000s youth unemployment in Turkey. The reasons for this problem are evaluated, the change of youth unemployment over the years is given with numerical data, and a projection of the young population in the future is revealed and why the solution of this problem is important.

According to data obtained from Turk Stat, it has been increasing in the number of young people unemployed in Turkey by year. The reasons for youth unemployment are divided into percentages according to the data announced by

World Bank and the most of these reasons are that young people receive insufficient information at school for their jobs. Another reason is cited as insufficient jobs available for young people. The reason such as young people's insufficient knowledge about current jobs, inadequate school preparation for current jobs, not being able to start their own business, not being able to access the internet and not having a second chance. On the other hand, their inability to go to adequate career planning and completing their education with insufficient guidance are among other reasons. The fact that countries focus only on growth also does not allow young people to find jobs in the job fields they want. The disagreements between the education system and the labor market, the inability to create sufficient employment areas together with the increase in the population of the country are among the important causes of youth unemployment.

The dynamic of the young population is advantageous for Turkey to lose after 2023 were determined using population projections released by Turk Stat. The young population that has not been evaluated in time runs the risk of losing its advantage. Certain measures should be taken in order to eliminate all these problems. It is necessary to support the public and private sector, which can present opportunities for young people and to increase practices such as tax reductions, incentive premiums and subsidies. By providing flexible working opportunities, young people should be able to participate in the work force at an earlier age, and opportunities should be given to young entrepreneurs in the agricultural sector. Thus, the problem of unemployed young population in cities should be prevented. The young population, who has gained technological skills and trained as qualified and qualified personnel, is one of the most important resources that countries can have. Turkey compete with the developed countries in technological advances and intermediate technology requires a long time and capital can close the gap. However, it has an advantage in terms of young population potential among developed countries. Applying this advantage in a timely and effective manner can provide great advantages to the country's economy.